HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חומר שני ולדות [א]שאני אומר שמא נמוח שפיר של שליא ונמוח שליא של שפיר תיובתא אמר רבה בר שילא אמר רב מתנה אמר שמואל מעשה ותלו את השליא בולד עד עשרה ימים [ב]ולא אמרו תולין אלא בשליא הבאה אחר הולד אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [ג]מעשה ותלו את השליא בולד עד כ"ג ימים אמר ליה רב יוסף עד כ"ד אמרת לן אמר רב אחא בריה דרב עוירא (א) א"ר יצחק מעשה ונשתהה הולד אחר חבירו ל"ג יום א"ל רב יוסף ל"ד אמרת לן הניחא (א)למאן דאמר יולדת לתשעה יולדת למקוטעין משכחת לה אחד נגמרה צורתו לסוף שבעה ואחד נגמרה צורתו לתחלת תשעה אלא למ"ד יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין מאי איכא למימר איפוך שמעתתא ל"ג לשליא כ"ג לולד א"ר אבין בר רב אדא אמר רב מנחם איש כפר שערים ואמרי לה בית שערים מעשה ונשתהה ולד אחד אחר חבירו ג' חדשים והרי הם יושבים לפנינו בבית המדרש ומאן נינהו (ב)יהודה וחזקיה בני רבי חייא והא אמר מר אין אשה מתעברת וחוזרת ומתעברת אמר אביי טיפה אחת היתה ונתחלקה לשתים (ג)אחד נגמרה צורתו בתחלת ז' ואחד בסוף ט': שליא בבית הבית טמא: תנו רבנן (ד)שליא בבית הבית טמא לא שהשליא ולד אלא שאין שליא שאין ולד עמה דברי רבי מאיר רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון מטהרין אמרו לו לרבי מאיר אי אתה מודה שאם הוציאוהו בספל לבית החיצון שהוא טהור אמר להן (ה)אבל ולמה לפי שאינו אמרו לו כשם שאינו בבית החיצון כך אינו בבית הפנימי °אמר להן אינו דומה נמוק פעם אחת לנמוק ב' פעמים יתיב רב פפא אחורי דרב ביבי קמיה דרב המנונא ויתיב וקאמר מאי טעמא דרבי שמעון קסבר כל טומאה שנתערב בה ממין אחר בטלה אמר להו רב פפא היינו נמי טעמייהו דרבי יהודה ורבי יוסי אחיכו עליה מאי שנא פשיטא אמר רב פפא אפילו כי הא מילתא לימא איניש ולא נשתוק קמיה רביה משום שנאמר (ו)[1]אם נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה ואזדא רבי שמעון לטעמיה דתניא [ד]מלא תרוד רקב שנפל לתוכו עפר כל שהו טמא ורבי שמעון מטהר מאי טעמא דרבי שמעון אמר (ב) רבה אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי אי אפשר שלא ירבו שתי פרידות עפר על פרידה אחת של רקב וחסיר ליה ואמינא להו אדרבה א"א שלא ירבו שתי פרידות רקב על

פרידה

חומר שני ולדות. אם זה זכר חיישינן דלמא נקבה הוה ההוא דשליא ותשב לזכר ולנקבה ולרבנן דאמרי המפלת חיה ועוף אינו ולד מאי חומרא איכא בהאי ולד מחמרינן עלה למימר ליכא שום ולד ואין לה דם טוהר והיינו חומרא דיליה ומשום שליא מטמינן לה שבועים: **שאני אומר.** ולד הוה עם השליא ונימוח שפיר של שליא: **שפיר.** ולד: **ושמא נימוחה שלייתו של שפיר.** כלומר ושלייתו של זה שלפנינו נימוח וזו אינה שלו הואיל ואינה קשורה בו. קתני מיהא בזמן שקשורה עמהן: **תיובתא.** דרבי דאמר דבר שאינו שלם: **אחר הולד.** אבל יצתה שליא קודם חוששין לאחר: **הניחא למ"ד כו'.** פלוגתייהו לקמן בפ' בנות כותים (דף לח:): **לסוף ז'.** יום או יומים (ג) בתוך חדש ז' בסופו דחיי: **ואחד לתחלת תשעה.** יום אחד בחדש דהוו להו ל"ג: **אלא למ"ד אינה יולדת למקוטעים היכי משכחת לה.** תרוייהו בחדש השביעי ליכא למימר דחדש כולי האי לא הוי ואם זה לסוף ז' וזה לסוף ט' טפי איכא ואם זה בז' וזה בח' לא חיי ומדקרי להו ולד ולא נפל מכלל דבני קיימא נינהו: **איפוך שמעתא.** דר' יוחנן: **כ"ג נולד.** משכחת לה דאחד נגמרה צורתו לתחלת ז' ואחד לסוף ז' °דלכו"ע יולדת לז' יולדת למקוטעין: **האמר מר כו'.** קס"ד דבג' חדשים לא משכחת לה אא"כ נתעברה זה אחר זה: **לבית החיצון.** לבית אחר שהבית טהור: **אבל.** הן: **אמרו לו למה.** מאי שנא בית ראשון דמטמית ליה אמר להו לפי שאינו הואיל וטלטלוהו נמוק: **מ"ט דר"ש.** נהי דנמוק מ"מ כל גופו של מת כאן הוה וה"ל כרקב וכנצל (ז)[בשר המת שנימוח ונעשה ליחה סרוחה]: **ממין אחר.** אפי' ממין טומאה אם אינה שוה לה בטלה: **אחיכו עליה.** אמרו ליה פשיטא מאי שנא טעמייהו מטעמיה כולה חדא מילתא אמרי: **אפי' כי האי מילתא.** דאתיא לידי חוכא: **לימא איניש.** דלמא מתוך דבריו אמרי ליה טעמא: **ולא נישתוק.** ולימא מסברא ליה: **אם נבלת.** עצמך על ד"ת סופך להתנשא: **ואם זמות.** ושתקת סופך לשום יד על פה שלא תדע להשיב לשואלין: **מלא תרוד.** כף: **רקב.** רקבובית של מת וזה שיעורו לטמא באהל הלכה למשה מסיני: **א"א.** אף על גב דרובא רקב אי אפשר למקום שנפל העפר שלא תהא גרגר של רקב בין שני גרגרים של עפר ובטל הרקב ובציר לו שיעורא דתרוד:

פרידה

חומר שני ולדות. פי' הקונטרס לר"מ דבחיה ועוף טמאה לידה הוי חומר ב' ולדות אם חיה ועוף הם זכר יהבינן לה חומר שליא דמספקינן בנקבה לטומאה וחומר חיה ועוף לטהרה דשמא אין ולד בשליא וקשה לר"מ אי חיה ועוף זכר אמאי מספקא שליא בנקבה הא הוי ספק ספיקא דשמא אין בשליא ולד ואפילו יש שמא זכר הוא ולכך י"ל חומר ב' ולדות דקאמר היינו לענין שהפילה שליא בשני אחר חיה ועוף ולרבנן דאמרי דאין טומאת לידה בחיה ועוף לית לה ימי טוהר כלל דשמא אין ולד בשליא ומשום שליא נותנין לה חומרא דזכר ונקבה וא"ת לרבנן נימא שלא תשב רק ז' לטומאת לידה דאימור אין ולד בשליא ואפי' יש שמא זכר הוא וי"ל דא"כ אם תראה ביום ל"ד ותחזור ותראה ביום מ"א איכא למימר נמי אימור לא ילדה כלל והויא במ"א שומרת יום כנגד יום ואפי' איכא ולד אימור נקבה היא ושתי ראיות דם טוהר הוא א"א בתרווייהו למיזל לקולא (ח) דסתרו אהדדי אזלינן בתרווייהו לחומרא וכן נ"ל אמתניתין (ט) דקתני המפלת ואין ידוע אם ולד הוא תשב לזכר ולנקבה ולנדה אע"ג דאיכא ספק ספיקא שמא לא ילדה ואפי' ילדה שמא זכר הוא ואמאי תשב לנקבה אלא ודאי כדפרישית: **אלא** למ"ד אינה יולדת למקוטעין מאי איכא למימר. וא"ת ונימא דנגמר צורתו ואשתהי עד שמיני דהכי אית ליה לרבה תוספאה בפ' הערל (יבמות דף פ:) דעבד עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים וילדה לי"ב חדש ואכשריה °ויש לומר דרוב אמוראים לית להו דרבה תוספאה: **מ"ט** דר"ש. משום דמתניתין אינו מזכיר כי אם ר"ש קאמר מ"ט דר"ש פ"ה נהי דנימוק מ"מ כל הגוף של המת כאן וה"ל כרקב של מת (י) וכנצל וקשה דא"כ מאי משני כל טומאה שנתערב בה מין אחר בטלה והיכי בעי למימר דבטל הולד משום דדם הלידה מבטל משהו מן הולד כמו מלא תרוד דמייתי התם ודאי דשיעורו מצומצם כי יתבטל ממנו משהו בציר ליה שיעורא מן התרוד אבל כי יתבטל מעט מן הולד אכתי ישאר יותר מכזית או ממלא תרוד לכך נראה לר"י דנפל שבשליא אין עליו תורת נצל ורקב כיון שאינו נגמר ואינו בשר לטמא בכזית אלא מטעם מת שלם וה"פ מ"ט דר"ש הרי יש כאן מת שלם ומשני (ד) כל טומאות שנתערבה כו' ומהאי טעמא כי נתבטל ממנו משהו טהור והשתא מייתי שפיר ממלא תרוד רקב ופריך אדרבה כו' וה"נ הספיר מבטל משהו של מין אחר ומשני רבי יוחנן משום בטול ברוב נגעו בה שדם הלידה והליחה רבה על כל הספיר (ה) ומשבטל כולו בטל אף בבית ראשון ור"ל סבר דאפילו בלא בטול ברוב טהור משום בלבול צורה שנטרף במימיו ונתבלבל צורתו לר"ש אף בבית הראשון ומדר"ל נמי יש להוכיח דלא מטמא משום רקב ונצל דא"כ לא הוה מטהרינן משום בלבול אלא ודאי טמא מטעם מת שלם ובעי נמי ר"ל שלם בצורתו ושאר אמוראי פליגי עליה בבלבול צורה אך בעי שיהא שלם וא"ת למאי דס"ד דרבי שמעון מטהר אף בבית הפנימי משום בטול משהו היכי קתני בברייתא כשם שאינו בבית החיצון כך אינו בבית הפנימי משום בטול משהו הלא גם לרבי שמעון לא נתבטל כולו בבית הפנימי כמו בבית החיצון אלא דמטהר משום בטול משהו ויש לומר דה"ק כשם שאתה מודה בבית החיצון שנימוק כך יש לטהר בבית הפנימי משום בטול משהו דאין כאן מת שלם ואם תאמר בנזיר פרק כ"ג (דף נ.) דפריך על המת ועל כזית מן המת נזיר מגלח על כזית מן המת מגלח על המת לא כ"ש ומשני לא נצרכה אלא למת שאין בו כזית בשר ולא נתקשרו אבריו בגידין אמאי לא משני בשליא שאינה מטמאה אלא שלם וי"ל דשליא לא מקריא מת א"נ היינו הא דמשני התם:

גלגולן

מסורת הש"ס

א) ר"ה יא. יבמות מב. [לקמן לח: בכורות כ.], ב) [לקמן מ. יבמות סה:], ג) [יבמות סה:], ד) [תוספתא פ"ד ה"ג ה"ו ע"ש], ה) [פי' כן הדבר], ו) [ברכות סג:], ז) רש"ל, ח) עי' רש"ל ורש"א, ט) [לקמן כט.], י) [פי' נצל הוא המת שנקרש ועי' בערוך ערך נצל],

◆

תורה אור השלם

1. אִם נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם זַמּוֹתָ יָד לְפֶה: משלי ל לב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דרב עוירא אמר ר' יוחנן מעשה: **(ב)** שם אמר רבא אשכחתינהו: **(ג)** רש"י ד"ה לסוף ז' יום או יומים בסוף חדש: **(ד)** תום' ד"ה מאי טעמא וכו' ומשני כל טומאה וכו': **(ה)** בא"ד על כל הספיר ונתבטל כולו:

◆

גליון הש"ס

גמ' אמר להן אינו דומה כו'. לעיל טו ע"ב: רש"י ד"ה כ"ג וכו' דלכולי עלמא כו'. לקמן לח ע"ב: תום' ד"ה אלא כו' וי"ל כו'. עי' לקמן לח ע"א תוד"ה שיפורא:

◆

מוסף רש"י

חומר שני ולדות. לחוששין שמא היה בשליא זו ולד גמור נקבה ותשב עליו לנקבה, ואפילו בלידה יבשתא טמאה שבועיים כדין נקבה מחמת ספק ולד אחר, וגם חומרו של זה נטיל עליה ונאמר ולד זה משליא זו ולא היה בה ולד אחר וזו אינה ולד ואין לה שום ימי טוהר, והיינו חומר שאם לא נמצא זה עמה קי"ל במסכת נדה (כד:) המפלת שליא תשב לזכר ולנקבה ונותנין לה מיהא ימי טוהר של זכר, דאין שליא בלא ולד, אבל לזו אין ימי טהרה (חולין עז:). **שמא נמוח שפיר של שליא.** זו והוא היה ולד גמור, ושמא נימוחה שליתה של שפיר זה, ושליא זו לאו שלו היתה (שם). **אינה יולדת למקוטעין.** אלא לחדשים שלמים של שלשים יום (ר"ה יא.). **ואם זמות.** שסתמת פיך מלשאול, לשון זמם, טבעת של רצועה שתוחבים בחוטם בהמה שעסקיה רעים ונותנים אותה בשפתיה לתופרם יחד ולסותמן, יד לפה. סופך שתתן יד לפה כשישאלוך ולא תדע להשיב (ברכות סג:).

◆

תוס' הרא"ש

מ"ט דר' שמעון. ה"ה דה"מ למימר מ"ט דרבנן בבית החיצון אלא משום דר' שמעון איירי בטהרה במתני' אבל רבנן דמתניתין לא איירי לענין טהרה. פרש"י ז"ל מ"ט דר"ש נהי נמי דנימוק מ"מ גופו של מת כאן הוא והו"ל כרקב וכנצל. וקשה לפי' מהא דאמרי' בסמוך ואזדא ר"ש לטעמיה דמטהר מלא תרווד רקב שנפל לתוכו עפר כל שהו לפי שאי אפשר שלא ירבו שני פרידי עפר על פרידא אחת. (נצל) [של] רקב וחסר ליה. והיכי

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הט"ז סמג לאוין קיא [טוש"ע י"ד סי' קצד ס"ד]:

סד ב ג מיי' שם הי"ד סמג שם טוש"ע י"ד סי' קצד ס"ד:

סה ד מיי' פ"ג מה' טומאת מת ה"ד:

◆

תוס' הרא"ש (המשך)

מדמי ליה להך דהכא דע"כ לא מטהר ר"ש אלא כמלא תרווד מצומצם דחסר ליה כשרבה שני פרידי עפר על פרידא אחת של רקב אבל בשני תרוודין של רקב לא היה מטהר בשביל עפר כל שהו שנפל לתוכו והכא מי לא עסקינן דאיכא בהאי שפיר כמה זתים דכי מבטלי מי לידה כל שהו ממנו אכתי נשתייר בו כזית נצל ונצל שיעורו בכזית כדאמרינן בנזיר פרק כ"ג ואכתי לא אסיק אדעתיה שיהא הטעם משום ביטול ברוב הילכך נ"ל דאין (למיחוי) [על] השיליא לא תורת בשר ולא תורת עצמות ולא תורת נצל דהוא מוהל שקרש כדאמרינן בנזיר אלא מטעם שכל המת שלם ישנו שם מטמינן ליה כדאמרינן בנזיר פרק כ"ג דקתני מגלח על המת ועל כזית מן המת ופריך על כזית ממנו מגלח על כלו לא כל שכן ומשני לא נצרכה אלא למת שאין עליו כזית בשר או לנפל שלא נתקשרו איבריו בגידין אלמא אע"ג דלא בא לכלל אדם כיון דישנו למת שלם מטמא וכן משמע לקמן בשמעתין דקאמר ריש לקיש שפיר שטרפוהו מימיו נעשה כמת שנתבלבלה צורתו וטהור ולית ליה לריש לקיש שיהא בטל ברוב מדמטהר מטעם בלבול צורה אלמא לא מטמי ר"ל מטעם בשר ונצל דאי הוה עליה (דאית ביה) תורת בשר ונצל לא היה טהור בבלבול צורה אלא מטעם מת שלם בעלמא מטמא ומדר"ל נשמע לר' יוחנן דבהא לא פליגי והשתא דמי להך דמלא תרווד רקב דכיון שנתבטל ממנו כל שהוא ואינו מת שלם בצר ליה שיעוריה ור' מאיר פליג עליה בהא דסבר דאינו טהור משום דנתבטל ממנו כל שהו אבל בבית החיצון נימוק כולו או רובו ומתבטל ור' שמעון קמ"ל כמו שיש לטהר בבית החיצון מחמת שנתבטל כולו כך יכול לטהר בבית הפנימי מחמת שנתבטל ממנו משהו: **מלא** תרווד רקב. פרש"י דמשו"ה לא מטמא במגע משום דאין נוגע וחוזר ונוגע. וקשה דא"כ באהל המת נמי לא ליטמי למ"ד בהעור והרוטב דאין מאהיל וחוזר ומאהיל והתם אמרינן דמלא תרווד מטמא במשא ובאהל אבל לא במגע אלא כך הלכה למשה מסיני: